

Európsky príbeh

60 rokov spoločného pokroku

European **Political**
Strategy Centre

1. marec 2017

Upozornenie:

Túto publikáciu vypracovalo Európske centrum politickej stratégie ako príspevok k prípravám Európskej komisie na bielu knihu o budúcnosti Európy a k samítu v Ríme pri príležitosti 60. výročia Rímskych zmlúv.

Informácie a postoje vyjadrené v tejto publikácii sú názormi autorov a nemusia nevyhnutne predstavovať oficiálne stanovisko Európskej únie.

© Európska únia, 2017

Opakované použitie je povolené len s uvedením zdroja.

Politiku opätovného použitia dokumentov Európskej únie upravuje rozhodnutie 2011/833/EÚ (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, ktorý nie je predmetom autorského práva EÚ, je potrebné povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

Print: ISBN 978-92-79-66392-5 • doi:10.2872/854944 • Catalogue number: ES-01-17-157-SK-C
PDF: ISBN 978-92-79-66370-3 • doi:10.2872/304260 • Catalogue number: ES-01-17-157-SK-N
HTML: ISBN 978-92-79-66345-1 • doi:10.2872/40902 • Catalogue number: ES-01-17-157-SK-Q

European **Political**
Strategy Centre

Pri príležitosti **60. výročia Rímskych zmlúv** je vítanou príležitosťou zamyslieť sa nad budúcnosťou Európskej únie. Pohľad treba smerovať najmä dopredu, ale netreba zabúdať ani hodnotiť uplynulé desaťročia. V čase, keď sa niektoré základné zásady, ktoré boli doteraz oporným bodom demokratických štátov a vyspelých ekonomík, javia ohrozené, je o to dôležitejšie, aby sme si pripomenuli pôvodné ciele európskej integrácie.

Európsky príbeh je príbehom mieru, demokracie, solidarity a slobody, ale aj prosperity, rovnosti, blahobytu a udržateľnosti. V tomto kritickom momente dejín je vhodné pripomenúť si zásady, ktoré nás spájajú ako Európanov, a spoločné úspechy, ktorým sa spolu tešíme.

Samozrejme sme mali aj ťažkosti a budúce výzvy sa môžu niekedy zdať nezvládnuteľné. Práve preto potrebujeme čas na dialóg, reflexiu a úvahy. Možno by bolo vhodné začať hodnotením výsledkov Európy za minulé obdobia.

**„Ľudstvo musí mať na pamäti, že
mier nie je Boží dar jeho stvoreniam;
je naším vzájomným darom.“**

*Elie Wiesel, držiteľ Nobelovej ceny za
mier z roku 1986, ktorý prežil holokaust.*

Mier

Najdlhšie obdobie mieru a stability v písomných dejinách Európy – 70 rokov od konca druhej svetovej vojny – sa začalo vytvorením Európskych spoločenstiev.

Ako uznanie jej úlohy pri transformácii väčšiny Európy z „kontinentu vojny na kontinent mieru“ bola v roku 2012 Európskej únii udelená Nobelova cena za mier.

Pre Európu je dôležité dosiahnuť globálny mier: vo svete prebieha vyše 40 ozbrojených konfliktov a EÚ je najväčším prispievateľom vojenských kontingentov do mierových misí OSN.

////////////////////////////////////

„V Európskej únii je dnes mnoho krajín,
ktoré v čase, keď sme v roku 1988 začali
naše hnutie za demokraciu, sa ešte netešili
plodom demokratickej spoločnosti. [...]
Ale predbehli nás. Kým oni napredovali,
my sme zaostali.“

*Aung San Su Ťij, barmská politička
a držiteľka Nobelovej ceny za mier z roku 1991*

Demokracia

V roku 1957 len dvanásť súčasných členských štátov EÚ bolo demokratických. Dnes ich je 28.

EÚ je najväčším spolkom demokracií vo svete.

Všetci občania Únie majú bez ohľadu na miesto pobytu právo voliť a kandidovať vo voľbách do Európskeho parlamentu, ako aj vo voľbách do orgánov miestnej samosprávy.

Šesť z desiatich krajín s najvyššou volebnou účasťou vo svete je členmi EÚ.

„Článok 42 ods. 7 Zmluvy o Európskej únii, doložka o solidarite, [...] uvádza, že keď jeden štát niekto napadne, všetky členské štáty majú povinnosť poskytnúť mu pomoc a podporu, pretože je nepriateľom nielen Francúzska, ale celej Európy.“

François Hollande, prezident Francúzska

Solidarita

V nadväznosti na útoky v Paríži, ku ktorým došlo 13. novembra 2015, Francúzsko požiadalo o vzájomnú pomoc členských štátov v záujme boja proti teroristickej hrozbe. Reakcia bola okamžitá a jednomyselná.

V priebehu menej ako dvoch týždňov viacero členských štátov vrátane Nemecka, Spojeného kráľovstva, Belgicka, Estónska, Slovenska a Slovinska súhlasilo, že poskytnú vojenskú pomoc na operácie proti „takzvanému“ Islamskému štátu v Sýrii a Iraku alebo na iné bezpečnostné a obranné misie Európskej únie. Onedlho nasledovali aj ostatné členské štáty.

Európska solidarita sa týka aj hospodárskej oblasti: vo vyše desiatich krajinách financovanie z EÚ predstavuje viac ako 40 percent celkových verejných investícií.

////////////////////////////////////

„Napriek cene, ktorú sme zaplatili, hrdo dvíhame hlavu, lebo sloboda je neoceniteľná.“

Lech Wałęsa, poľský politik a držiteľ Nobelovej ceny za mier z roku 1983

Sloboda

Sloboda je jednou zo základných hodnôt EÚ zakotvená v článku 2 Zmluvy o Európskej únii. Okrem iného oprávňuje občanov slobodne sa pohybovať a zdržiavať v rámci Únie.

Individuálne slobody zachytáva Charta základných práv a zahŕňajú rešpektovanie súkromného života či slobodu myslenia, náboženského vyznania, zhromažďovania, prejavu a informácií.

Členské štáty EÚ predstavujú jednu tretinu všetkých slobodných krajín vo svete.

Európa je v globálnom meradle zďaleka najľobodnejším kontinentom a vedie v rebríčkoch slobody, ktoré zostavuje medzinárodná tlač.

„Integrácia Poľska do EÚ v roku 2004 predstavovala pre krajinu obrovský prelom. [...] Keďže sme zosúladili svoje právne predpisy s *acquis communautaire*, podarilo sa nám dosiahnuť obrovské hospodárske a sociálno-politické prínosy: náš kumulovaný rast HDP v rokoch 2004 až 2012 predstavoval 46,3 percenta.“

Radosław Sikorski, bývalý minister zahraničných vecí Poľska

Prosperita

Vďaka členstvu v EÚ majú krajiny vyššiu a spoločnú prosperitu. Priemerný HDP na obyvateľa v Únii sa za uplynulých dvadsať rokov takmer zdvojnásobil. V prípade niektorých najchudobnejších členov bolo zvýšenie viac ako desaťnásobné.

Medzi januárom 2013 a septembrom 2016 vzniklo 10 miliónov pracovných miest a celková miera zamestnanosti v EÚ-27 má takmer rekordnú úroveň 69,7 percenta.

Euro je druhou najvýznamnejšou svetovou rezervnou menou, pričom v držbe centrálnych bánk na celom svete je takmer 1,5 bilióna EUR.

**„Bez financovania
EÚ by sme na toto
zistenie nikdy neprišli.“**

*Michaël Gillon, belgický astronóm, ktorý odhalil
novú planetárnu sústavu TRAPPIST-1*

Výskum

Európska únia od spustenia prvého celoeurópskeho rámcového programu pre výskum v roku 1984 investovala takmer 200 miliárd EUR do financovania výskumu a nových technológií, ako aj produktov, ktoré nám uľahčujú život. Ôsmy rámcový program Horizont 2020 je najväčším nadnárodným výskumným programom na svete.

Európska únia je svetovým lídrom v oblasti výskumu a inovácií. Pokrýva štvrtinu celkových globálnych výdavkov na výskum a jednu tretinu žiadostí o patent podávaných na celom svete.

Vedci, ekonómovia, spisovatelia, lekári, umelci a aktivisti z Európskej únie získali najvyšší počet Nobelových cien v dejinách za ich príspevok k vytváraniu ľudského pokroku.

„Erasmus nie je len študentská skúsenosť;
znamená omnoho viac.“ Pre mňa je to
pohľad na svet novými očami, objavovanie
nových pocitov a odhaľovanie toho, čo sa
nepíše v učebniciach.“

Vyjadrenie študenta, ktorý sa zúčastnil na programe Erasmus

Ako Európania môžeme slobodne žiť, pracovať a užívať si dôchodok kdekoľvek v Európe. Vďaka jednotnému trhu sú lety lacnejšie, cestovanie sprevádza menej byrokracie a náklady na telefonovanie a prijímanie hovorov v zahraničí sú dnes o 90 percent nižšie než v roku 2007. Poplatky za roaming budú čoskoro úplne zrušené.

V súčasnosti 6,5 milióna Európanov pracuje v inom členskom štáte EÚ.

Program Erasmus od založenia v roku 1987 poskytol deviatim miliónom ľudí príležitosť študovať, absolvovať odbornú prípravu, venovať sa dobrovoľníckej činnosti alebo získať odbornú prax v zahraničí.

EÚ má najvyššiu mieru predškolskej výchovy medzi krajinami skupiny G20: 94,3 percenta detí vo veku od štyroch rokov sa zapísalo do školy ešte pred začiatkom povinnej školskej dochádzky.

Príležitosti

„Pred zákonom sú
si všetci rovní.“

*Článok 20 Charty základných
práv Európskej únie*

Od začiatku bola európska integrácia založená na zásade zákazu diskriminácie, ktorá je základom všetkých európskych politík.

Jednou zo základných hodnôt Európskej únie je rovnosť medzi ženami a mužmi.

To sa datuje od roku 1957, keď sa zásada rovnakej mzdy za rovnakú prácu stala súčasťou Rímskej zmluvy. Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov sa zúžil na 16 percent.

V súčasnosti je medzi absolventmi európskych univerzít viac žien než mužov.

Európanky majú celosvetovo najvyššie priemerné skóre v indexe osobnej slobody.

Rovnosť

„Cieľom Únie je presadzovať
mier, svoje hodnoty a blaho
svojich národov.“

Článok 3 Zmluvy o Európskej únii

Blahobyt

Európsky sociálny model funguje ako silný nástroj na dosiahnutie rovnosti a odstránenie značného objemu nerovnosti tržných príjmov, od 22 percent v Estónsku až po 43 percent v Írsku, v porovnaní s len 18 percentami v USA alebo 15 percentami v Japonsku.

Občania EÚ žijú o osem rokov dlhšie, než je celosvetový priemer (očakávaná dĺžka života pri narodení v EÚ-28 je 79,6 roka, v porovnaní so 71,4 roka na celom svete).

Všetci pracovníci EÚ majú nárok na štyri týždne platenej dovolenky za rok. V krajinách ako Kanada a Japonsko je počiatočná platená ročná dovolenka len desať dní, zatiaľ čo v Spojených štátoch neexistuje žiadna zákonná minimálna platená dovolenka.

Ba čo viac, všetky Európanky majú nárok na minimálne 14 týždňov materskej dovolenky a všetci rodičia majú individuálne právo na rodičovskú dovolenku pri narodení alebo adopcii dieťaťa.

„Európa vždy viedla v úsilí o presadzovanie ekológie. Naša Zem potrebuje neustálu starostlivosť a pozornosť.“

Pápež František

Udržateľnosť

Od roku 1972, keď bola iniciovaná prvá európska environmentálna politika, sa EÚ zaoberá problémami kyslých dažďov a stenčovania ozónovej vrstvy.

Dnes majú európske mestá jedny z najnižších úrovní znečistenia ovzdušia na svete, za čo do veľkej miery vďačíme skorým zákazom znečisťujúcich látok, akou je napríklad olovo v benzíne. Recyklovanie odpadu v európskych obciach vzrástlo z 30 percent v roku 2004 na 43 percent v roku 2014. Až 96 percent našich pláží bolo dosť čistých, aby sa na nich dalo kúpať, a 85 percent získalo označenie „výborné“.

V boji proti zmene klímy EÚ dokázala, že trvalo udržateľný rozvoj a hospodársky pokrok môžu ísť ruka v ruke. Medzi rokmi 1990 a 2015 znížila emisie CO₂ o 22 percent, zatiaľ čo hospodárstvo narástlo o 50 percent.

V rokoch 2010 až 2015 EÚ investovala viac do rozvoja obnoviteľných zdrojov energie než do ktoréhokoľvek iného energetického zdroja. V súčasnosti existuje na jej území trikrát viac inštalácií na získavanie energie z obnoviteľných zdrojov na osobu, než je svetový priemer.

**„Našou prioritou je podpisovať
obchodné dohody s EÚ a
veľkými obchodnými zónami, a
nie s jednotlivými štátmi v EÚ.“**

Šinzó Abe, predseda vlády Japonska

Vplyv

Európska únia je najväčším obchodným blokom na svete. Celkový vývoz z EÚ-27 má hodnotu zhruba 5,8 bilióna EUR. To predstavuje viac ako tretinu celkového svetového vývozu, viac ako dva a pol násobok čínskeho vývozu a viac ako trojnásobok vývozu USA.

EÚ je hlavným obchodným partnerom 80 krajín.

EÚ je najväčší zdroj a miesto určenia priamych zahraničných investícií na svete.

Európska únia a jej členské štáty sú najväčšími svetovými darcami pomoci: v roku 2015 poskytovali viac ako polovicu celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci.

„Európa je dôležitá, lebo
rozmanitosť je lepšia než
jednotvárnosť.“

Účastník pochodu #pulseofeurope

EÚ je domovom 24 úradných jazykov a viac ako 60 pôvodných regionálnych alebo menšinových jazykov.

EÚ je založená na myšlienke „jednoty v rozmanitosti“. Národnú identitu chráni článok 4 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii. Aby EÚ neporušovala vnútroštátne ani regionálne právomoci, stanovila zásadu „subsidiarity“. Tou zabezpečila, aby sa opatrenia na európskej úrovni zaoberali otázkami, ktoré samy členské štáty nedokážu vyriešiť – ako napríklad znečisťovanie ovzdušia.

Európska je vďaka svojmu množstvu kultúrnych atrakcií najobľúbenejšou svetovou destináciou. V roku 2015 sa Francúzsko, Španielsko a Taliansko zaradili na prvom, treťom, resp. piatom mieste v globálnom prieskume medzinárodných turistických návštev na celom svete.

Rozmanitosť

Zdroje

Mier:

Elie Wiesel, [Nádej, zúfalstvo a pamäť](#), prejav na odovzdávaní Nobelových cien, 11. decembra 1986.

Thorbjørn Jagland, predseda nórskeho Nobelovho výboru, [prejav na odovzdávaní](#) Nobelovej ceny za mier za rok 2012, 10. decembra 2012.

Medzinárodný inštitút pre strategické štúdie [Priekum ozbrojených konfliktov 2016](#), 29. marca 2016.

Inštitút pre mier v partnerstve, [Príspevok EÚ k mierovej činnosti OSN](#), 17. marca 2016.

Demokracia:

Aun Schan Su Ťij, [Musíte vedieť, ako svet funguje, alebo musíte chcieť vedieť, prejav na odovzdávaní](#) Sacharovovej ceny za slobodu myslenia, október 2013.

Grafeus, [Demokratická mapa Európy](#), september 2013.

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, [Index zlepšenia života](#).

Solidarita:

François Hollande, [prejav pred spoločným zasadnutím Parlamentu](#), 16. novembra 2015.

Výskumná služba Európskeho parlamentu, Aktivovanie článku 42 ods. 7 ZEÚ; žiadosť Francúzska o pomoc a reakcie členských štátov, brífing Európskej rady, prvý raz uverejnený v [decembri 2015](#) a aktualizovaný v [júli 2016](#).

Európska komisia, [Príspevok európskych štrukturálnych a investičných fondov k rastu a zamestnanosti, investičný plán a priority Komisie](#), 2016.

Sloboda:

Day, M., „[Sloboda je neoceniteľná, povedal Walesa Poliakom](#)“, The Telegraph, 30. augusta 2005.

[Charta základných práv EÚ](#), hlava II, Freedom House, „[Sloboda vo svete v roku 2017](#)“, 2016.

Organizácia „Reportéri bez hraníc“, [Svetový index slobody tlače 2016](#), 2016.

Prosperita:

Radosław Sikorski, '[Spurring on the European Project](#)', in New Eastern Europe, Issue 4 (IX)/2013.

Eurostat, HDP na obyvateľa, september 2016.

Eurostat, štatistika zamestnanosti, november 2016.

Medzinárodný menový fond, [Menové zloženie úradných zahraničných devízových rezerv](#), 30. decembra 2016.

Výskum:

Heath, R., [Hotovosť v EÚ, belgické pivo a konečná hranica](#), 23. februára 2017.

Európska komisia, „[30 rokov rámcových programov EÚ pre výskum](#)“, Horizon Magazine, mimoriadne vydanie, marec 2015.

[Oficiálna internetová stránka Nobelovej ceny.](#)

Príležitosť:

Európska komisia, [Erasmus: som jedným z dvoch miliónov účastníkov!](#), 2010.

Európska komisia, [Od programu Erasmus k programu Erasmus+: príbeh tridsiatich rokov](#), informačný list, 26. januára 2017.

Eurostat, [Občianstvo EÚ – štatistika o cezhraničných činnostiach](#), apríl 2013.

Eurostat, [Ukazovatele stratégie Európa 2020 – vzdelávanie a EÚ vo svete – vzdelávanie a odborná príprava](#), marec 2016.

Rovnosť:

Eurostat, [Štatistika rozdielov v odmeňovaní žien a mužov](#), november 2016.

Eurostat, [Štatistika terciárneho vzdelávania](#), december 2015.

Inštitút Cato, [Index slobody ľudí 2016](#), 2016.

Blahobyť:

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, [Rozdelenie príjmov a chudoba](#), najnovšie dostupné údaje z rokov 2013 a 2014.

Svetová zdravotnícka organizácia, [údaje Globálneho zdravotného observatória \(GHO\): Očakávaná dĺžka života](#), údaje z roku 2015.

Európska komisia, [Profesijný, súkromný a rodinný život](#), november 2016.

[Nadácia WageIndicator](#), 2017.

Udržateľnosť:

Pápež František, [príhovor členom Európskeho parlamentu](#), Štrasburg, Francúzsko, utorok 25. novembra 2014.

Európska komisia, „[Európska únia na čele pri zavádzaní obnoviteľných zdrojov energie](#)“, Brožúra COP21, 2015.

Medzinárodná agentúra pre energiu z obnoviteľných zdrojov, [Možnosť zmeny: potenciál zníženia nákladov na solárnu a veternú energiu do roku 2025](#), jún 2016.

Európska komisia, [Transformácia energetiky v Európe pokračuje](#), tlačová správa, 1. februára 2017.

Európska environmentálna agentúra: [Správa o kvalite európskej vody na kúpanie v roku 2015](#), september 2016.

Stavros Dimas, „[Oslava environmentálnej únie](#)“, správy BBC, 23. marca 2007.

Európska environmentálna agentúra: [Environmentálna správa 2016](#), na podporu monitorovania 7. akčného programu pre životné prostredie, 9. decembra 2016.

Svetová zdravotnícka organizácia, [Databáza kvality ovzdušia v mestách](#), 2016.

Vplyv:

Európska komisia, [Silnejší globálny aktér](#), október 2016.

Stewart, H., '[Britain remaining in EU is 'better for the world', says Japanese prime minister](#)'; The Guardian, 5 May 2016.

Rozmanitosť:

Európska komisia, [Tematické oblasti Európskej únie – Viacjazyčnosť](#).

Zmluva o Európskej únii, článok 5.

#PulseofEurope: <http://pulseofeurope.eu/?lang=en>.

Svetová organizácia OSN pre cestovný ruch, [Najzaujímavejšie turistické destinácie](#).

©

Obálka: © AP Photo/Sergei Grits

© AP/Fotolia/Pavlo Vakhrushev

Mier: © AP Photo / B.H. Rollins

Demokracia: © AP/Fotolia/bizoo_n

Solidarita: © AP Photo/Christophe Ena

Sloboda: © AP Photo/Lutz Schmidt

Prosperita: © AP/Fotolia/Lena Serditova

Výskum: © ESA/ATG medialab, 2016 / Source: EC - Audiovisual Service

Príležitosť: © AP/Fotolia/Syda Productions

Rovnosť: © AP/Fotolia/Aliaksei Lasevich

Blahobyť: © AP/Fotolia/haveseen

Udržateľnosť: © European Communities, 2009 / Source: EC - Audiovisual Service / Photo: Laurent Chamussy

Vplyv: © AP Photo/Mosa'ab Elshamy

Rozmanitosť: © AP/Fotolia/WavebreakmediaMicro

Úrad pre publikácie